Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

| | | | |
|---|---|---|---|
| Nazwa i kod przedmiotu | Paleoekologia z elementami archeobotaniki , PG_00200210 | | |
| Kierunek studiów | Archeologia (O) | | |
| Data rozpoczęcia studiów | październik 2026 r. | Rok akademicki realizacji przedmiotu | 2028/2029 |
| Poziom kształcenia | I stopnia - licencjackie | Grupa zajęć | Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów<br>Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki |
| Forma studiów | stacjonarne | Sposób realizacji | na uczelni |
| Rok studiów | 3 | Język wykładowy | polski |
| Semestr studiów | 5 | Liczba punktów ECTS | 2.0 |
| Profil kształcenia | ogólnoakademicki | Forma zaliczenia | egzamin |
| Jednostka prowadząca | Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii | | |
| Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców) | Odpowiedzialny za przedmiot | dr hab. Joanna Święta-Musznicka | |
| | Prowadzący zajęcia z przedmiotu | | |

| Formy zajęć | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Forma zajęć | Wykład | Ćwiczenia | Laboratorium | Projekt | Seminarium | RAZEM |
| | Liczba godzin zajęć | 30.0 | 0.0 | 0.0 | 0.0 | 0.0 | 30 |
| | W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0 | | | | | | |

| Aktywność studenta i liczba godzin pracy | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Aktywność studenta | Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów | Udział w konsultacjach | Praca własna studenta | RAZEM |
| | Liczba godzin pracy studenta | 30 | 2.0 | 18.0 | 50 |

| | |
|---|---|
| Cel przedmiotu | Przekazanie wiedzy o metodach badawczych służących w rekonstrukcjach zmian środowiska przyrodniczego w przeszłości, z uwzględnieniem metod bioindykacyjnych wykorzystywanych w kontekście studiów osadniczych. Przekazanie wiedzy na temat zmian klimatu i roślinności w czwartorzędzie (charakterystyka środowiska przyrodniczego u schyłku ostatniego zlodowacenia i w holocenie oraz roli osadnictwa). Przekazanie wiedzy na temat historii użytkowania roślin przez człowieka w przeszłości. Ukształtowanie wiedzy na temat warunków efektywnej współpracy z przyrodnikami na stanowiskach archeologicznych. |

**Efekty uczenia się przedmiotu**

| Efekt kierunkowy | Efekt z przedmiotu | Sposób weryfikacji i oceny efektu |
|---|---|---|
| [ARCHL3_W01] Zna i rozumie wybrane fakty, obiekty i zjawiska z zakresu archeologii oraz ujęcia teoretyczne służące wyjaśnianiu zależności między nimi. Posiada uporządkowaną wiedzę ogólną z zakresu nauk humanistycznych | Zna i rozumie chronologię i periodyzację ziem polskich, a także teorie wyjaśniające wpływ zmian klimatycznych i przemian roślinności na rozwój osadnictwa w Polsce i Europie. | [SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny<br>[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja |
| [ARCHL3_W06] Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu najważniejsze teorie, metody badawcze i narzędzia warsztatu archeologa | Charakteryzuje metody badawcze i narzędzia warsztatu paleoekologa oraz archeobotanika umożliwiające efektywną pracę na stanowisku archeologicznym. | [SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny<br>[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja |
| [ARCHL3_U04] Potrafi brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich stosując poprawnie fachową terminologię z zakresu archeologii | Dyskutuje z paleoekologami i archeobotanikami problematykę badań środowiskowych na stanowisku archeologicznym i naturalnym. | [SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja |
| [ARCHL3_U08] Potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie | Potrafi samodzielnie formułować problematykę badań w kontekście współpracy z paleoekologiem i archeobotanikiem. | [SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja<br>[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny |

**Treści przedmiotu**

Przegląd metod paleoekologicznych. Zasady bioindykacji w rekonstrukcjach środowiska przyrodniczego. Opis litologiczny i analizy fizyko-chemiczne osadów jako źródło informacji o dawnym środowisku. Genetyczne i niegenetyczne klasyfikacje osadów. Datowania bezwzględne. Podstawy dendrochronologii. Rekonstrukcje zmian środowiska w oparciu o badania interdyscyplinarne. Zmiany klimatu i roślinności w późnym vistulianie i holocenie na tle teorii cykli klimatyczno-edaficznych Iversena. Zapis działalności człowieka i charakteru gospodarki w diagramach pyłkowych oraz palinologiczne wskaźniki antropogeniczne. Uwarunkowania przyrodnicze osadnictwa pradziejowego. Antropogeniczne przemiany środowiska pod wpływem aktywności kultur pradziejowych na Pomorzu. Cele i metodyka badań archeobotanicznych. Procesy tafonomiczne i rodzaje fosylizacji szczątków roślinnych. Rekonstrukcje elementów gospodarki w oparciu o dane paleoekologiczne i archeobotaniczne. Rośliny uprawne i zbierane ze stanu dzikiego w gospodarce pradziejowej i średniowieczu. Badania archeobotaniczne na terenie miast.

**Wymagania wstępne i dodatkowe**

Zaliczenie przedmiotu: Elementy nauk o Ziemi w archeologii.

Wiadomości z zakresu nauk przyrodniczych na poziomie licealnym, znajomość stratygrafii czwartorzędu, wiedza na temat najważniejszych metod datowania bezwzględnego.

**Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się**

| Sposób oceniania (składowe) | Próg zaliczeniowy | Składowa oceny końcowej |
|---|---|---|
| egzamin ustny | 51.0% | 100.0% |

**Zalecana lista lektur**

Podstawowa lista lektur


Berglund B.E. 1986. Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology. Wiley & Sons, Chichester-New York

Dybova-Jachowicz S., Sadowska A. 2003. Palinologia. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków.

Lityńska-Zając M., Wasylikowa K. 2005. Przewodnik do badań archeobotanicznych. Vademecum Geobotanicum. Sorus, Poznań.

Tobolski K. 2000. Przewodnik do oznaczania torfów i osadów jeziornych. PWN, Warszawa

| | | |
|---|---|---|
| | Uzupełniająca lista lektur | Makohonienko M., Makowiecki D., Kurnatowska Z. 2007. Studia interdyscyplinarne nad środowiskiem i kulturą człowieka. Środowisko-Człowiek-Cywilizacja 1. Ser. Stowarzyszenia Archeologii Środowiskowej, Wyd. Bogucki, Poznań.<br><br>Birks H.J.B., Birks H.H. 1980. Quaternary Palaeoecology. E. Arnold, London.<br><br>Jacomet S., Kreuz A. 1999. Archäobotanik. Aufgaben, Methoden und Ergebnisse vegetations- und agrargeschichtlicher Forschung, Eugen Ulmer, Stuttgart.<br><br>Lindner L. 1992. Czwartorzęd. Osady, metody badań, stratygrafia. Wyd. PAE, Warszawa.<br><br>Roberts N. 1998. The Holocene. An Environmental History. Blackwell, Oxford. |
| | Adresy eZasobów | |
| Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania | Bioindykacja w rekonstrukcjach paleoekologicznych, wybrane przykłady bioindykatorów i ich rola w rekonstrukcji warunków środowiskowych.<br><br>Podział holocenu na okresy, charakterystyka warunków klimatycznych, cykle Bonda.<br><br>Sposoby fosylizacji szczątków makroskopowych i omów ich walor informacyjny w badaniach archeobotanicznych.<br><br>Wpływ kultur neolitycznych na środowisko (warunki środowiskowe panujące w okresie poprzedzającym i po ustaniu osadnictwa, skala przekształcenia środowiska, hodowla, zbieractwo, rośliny uprawne). | |
| Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu | Nie dotyczy | |

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.